

UKULELE

Ročníková práce

Školní rok **2018 / 2019**

Autor: Ondřej Hloušek IX.B.

Konzultant: Mgr. Lenka Tallová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vytvořil sám a použil jen uvedené zdroje či prameny uvedené v seznamu literatury.

23. 5. 2019 Šošůvka

Ondřej Hloušek

Poděkování

Chtěl bych poděkovat mé konzultantce Mgr. Lence Tallové za upřímné rady, trpělivost a hlavně pomoc při vypracování této ročníkové práce.

OBSAH

PROHLÁŠENÍ	2
PODĚKOVÁNÍ	3
OBSAH.....	4
1 ÚVOD	5
2 HISTORIE.....	6
3 DRUHY UKULELE A JEJICH LADĚNÍ.....	7
3.1 LADĚNÍ	8
4 POPIS UKULELE.....	9
5 UMĚLCI.....	10
5.1 JAPONSKO.....	10
5.2 HAVAJ.....	10
5.3 ČESKO	11
6 VÝROBA	13
7 ZÁVĚR	15
8 RÉSUMÉ	16
9 ZDROJE.....	17
ZDROJE.....	17

1 ÚVOD

Dle mého názoru je hudba nedílnou součástí našeho života a to nejen zpěv, ale i hra na hudební nástroje. Ke hře na ukulele jsem se dostal díky myšlence, co bych dělal, kdybych byl někdy nezaměstnaný. Řekl jsem si, když hudba živí tolik lidí, ať profesionálů, nebo amatérů, proč by někdy třeba nemohla žít i mě. Ale hlavně se mi líbila myšlenka, že bych mohl někdy někomu říct, že brnkám také na něco jiného než na nervy. Své ukulele jsem dostal na Vánoce, když mi bylo 14 let, a tento nástroj jsem si velmi oblíbil.

V této ročníkové práci bych vás rád seznámil s historií ukulele, jeho druhy, výrobou, známými umělci nebo třeba s tím, jak se liší od obyčejné kytary.

2 HISTORIE

Informace o vzniku prvního ukulele nemáme, ale je známo, jak se tento malý druh kytary dostal do Evropy. Někdy kolem roku 1870 na Havaj přijeli portugalská námořníci a na palubě měli i pár řezbářů, které s sebou vzali, aby se tam něco nového naučili. Na Havaji je však čekalo zklamání, protože zdejší nábytek byl oproti evropskému nábytku dosti chudý, a tak šli nábytkáři hledat něco jiného, co by se mohli na Havaji přiučit. Objevili ukulele, národní hudební nástroj. Hned se ho začali učit vyrábět a poté, co přijeli zpátky do Portugalska, začali povědomí o něm rozšiřovat jak v Portugalsku, tak i po celé Evropě a ještě dál.

Ukulele bylo oblíbené hlavně díky své exotičnosti. Největší zájem o ukulele byl v USA v roce 1920, když byla uspořádána jedna z největších hudebních výstav, kde bylo ukulele oslavováno a kde ho propagoval legendární výrobce hudebních nástrojů Jonnah Kumalae. Ve třicátých letech bylo ukulele používáno hlavně s klavírem a nejvíce si ho oblíbili jazzmani. Když se ve třicátých letech světová ekonomika zhroutila, hit ukulele upadl a navrátil se až po konci 2. světové války. Dřevo se začalo někde nahrazovat plastem, a tak se tento nástroj opět (i když ne tak silně) dostal do povědomí hudebníků. Exotičnost ukulele se v USA vytratila, když byla 21. srpna 1959 připojena Havaj k USA jako jeho 50. stát. V současné době si ukulele získalo velikou popularitu díky internetu, kde se lidé učí hrát z různých videí, a tak je dnes učení na hudební nástroje lehčí než kdykoli předtím.

3 DRUHY UKULELE A JEJICH LADĚNÍ

Nejprve bychom se měli zeptat, co je to ukulele. Je to hudební strunný drnkací nástroj podobný kytáře, na který je možné zahrát více než 100 akordů. Má čtyři struny, ale dá se sehnat i se šesti, je mnohem menší než kytara a hraje vyšší tóny. Ukulele může mít výřez jako má kytara, ale není to podmínkou.

Existují 4 základní druhy ukulele:

Sopranové – 53 centimetrů (to mám já)

Koncertní – 58 centimetrů

Tenorové – 66 centimetrů

Barytonové – 76 centimetrů

Zvláštní formou je tzv. kytarové ukulele, které může mít jakoukoli velikost z těchto čtyř zmiňovaných druhů a má 6 strun. Takové ukulele je určeno pro hudebníky, kteří už umějí hrát na kytaru, chtějí hrát i na ukulele, ale nechtějí se učit nové akordy (například akord **F** na ukulele zní stejně jako akord **F** na kytáře, ale jinak se drží a takto je to u všech akordů). Hráči ukulele a kytary tedy mohou hrát spolu zároveň z jednoho partu, i když každý z nich drží akord jiným způsobem.

Dále existují také elektrická ukulele, extra malá a extra velká.

3.1 LADĚNÍ

Jako příklad si uvedeme sopránové ukulele, které se dá ladit buď do C, nebo do D. V případě, že máme ukulele laděné do C, jmenují se naše struny G, C, E, A. Pokud máme laděno do D, tak se naše struny jmenují A, D, Fis, H. Řekl bych, že pokud se vám tímto způsobem bude hrát špatně, je možná lepší ladit ukulele do C, protože většina tutoriálů na internetu se hraje právě do C. Kdybyste měli jinak laděno, znělo by to odlišně a hraní by pro vás mohlo být obtížné. Rozdíl mezi těmito dvěma laděními je ten, že u ladění do D musíme každou strunu zvýšit o jeden stupeň. Jaký z těchto dvou způsobů ladění si zvolíte, je ale jen na vás a zkušenost nebo druh ukulele na to nemá žádný vliv.

Pokud si koupíte ukulele, tak vám s největší pravděpodobností dojde naladěné pro praváky. V případě, že je hráč levák, se musí struny vyndat, seřadit podle opačného pořadí a opět naladit.

4 POPIS UKULELE

Ukulele se skládá z těchto částí:

- **Hlavice** – část, která drží ladící mechaniku s kolíky a na které bývá logo výrobce
- **Ladící mechanika s kolíky** – jsou na ní zachycené struny a napínání zvyšuje výšku tónu
- **Sedlový pražec** – drží struny v rýhách nad hmatníkem
- **Hmatník** – jsou nad ním nataženy struny, zespoda zaoblený, navrchu plochý
- **Pražce** – úzké kovové pásky připevněné na hmatníku, zmáčknutím strun mezi pražci se zmenšuje pohybující část struny a tím se zvyšuje tón
- **Krk** – úzký kus dřeva držící hmatník s pražci, který je z jedné strany připojen k hlavici a z druhé je připojen k tělu
- **Rezonanční deska** – vrchní deska těla, je na ní připevněna kobylka a je v ní ozvučný otvor
- **Ozvučný otvor** – díra v rezonanční desce, která propouští zvuk nástroje
- **Struny** – jejich vibrace jsou zdrojem zvuku, jejich zvuk záleží na tloušťce a materiálu struny
- **Můstek** – na jedné straně drží struny, přenáší vibrace do těla nástroje
- **Sedlo** – je umístěno na můstku a přidržuje struny, aby se nedotýkaly hmatníku a pražců
- **Kobylka** – skládá se z můstku a sedla

5 UMĚLCI

5.1 JAPONSKO

Jake Shimabukuro je napůl Havajec a napůl Japonec, který je známý hlavně díky tomu, že umí hrát na ukulele starým a dnes už bohužel téměř zapomenutým způsobem, o němž se amatérům ani nezdá. I když na chvíli s hraním přestal, po pár letech znovu začal a jeho skladby vzaly Japonsko a později i celý svět útokem. Natočil sedm alb a dvě DVD.

5.2 HAVAJ

Izrael Kamakawiwoʻole je Havajec, jehož jméno není tak známé jako třeba Eminem, Adele, Justin Bieber nebo Katy Perry, ale jeho píseň je známější než polovina písní těchto megastars. Na YouTube má tato píseň více než 735 milionů zhlédnutí. Jedná se o píseň Somewhere over the rainbow, což znamená „Někde za duhou“. Tuto píseň však nenapsal on, poprvé zazněla v podání americké herečky a jazzové zpěvačky Judy Garland ve filmu Čaroděj ze země Oz, ale proslavil ji až tento Havajec. Bohužel tento zpěvák už není mezi námi. Zemřel 26. června 1997 na udušení způsobené morbidní obezitou. Se svými 188 centimetry vážil 340 kilogramů a zemřel ve věku pouhých 38 let. Tak umřel pravděpodobně nejslavnější hráč na ukulele, co kdy žil.

Pokud si chceme vybavit ukulele v nějakém slavném filmu, většina lidí si vzpomene na známou scénu z filmu Někdo to rád horké, kde na ukulele hraje Marilyn Monroe.

5.3 ČESKO

Voxel je zpěvák jménem Václav Lebeda pocházející z malé vesnice jménem Čeladná (okres Frýdek-Místek). Profesionálně se živí hraním od roku 2012, je mu 26 let a kromě ukulele hraje ještě na kytaru a klavír. Jako u většiny českých písničkářů je jeho žánrem pop. V roce 2013 byl vyhlášen jako Hudební objev roku stanice Óčka a v tentýž rok se umístil druhý v anketě Český slavík Mattoni v kategorii Hvězda internetu. Mezi jeho největší hity patří V naší ulici, Nádech a Zejtra je taky den, který nazpíval s Pokáčem.

Pokáč je český zpěvák a textař jménem Jan Pokorný. Tento zpěvák hraje převážně na kytaru, ale v některých videoklipech hraje i na ukulele. Byl nominován v anketě Český slavík Mattoni 2017 v kategorii na Objev roku, když vydal svoje debutové album Vlasy. Krom toho, že hraje a zpívá, si i sám skládá písně a píše skladby i dalším interpretům. Třeba zpěvákovi Voxelovi napsal hned dvě alba a taky napsal část textu k písni Cizí zeď. Mezi jeho nejznámější hity patří Vymlácený entery, Co z tebe bude a Zítra je taky den.

Elis Mraz neboli Eliška Mrázová je česká zpěvačka a hudební skladatelka pocházející z Ostravy. Znamou se stala v roce 2014 po vystoupení v soutěži Hlas Česko Slovenska, kde se dostala až do semifinále, v témže roce zvítězila v anketě Český slavík Mattoni v kategorii Objev roku. Rok před tím vydala své debutové album s názvem Shubidu, kde zpívá převážně anglicky a jejím největším hitem je stejnojmenná píseň Shubidu. V současné době prozatím žádné další album nenahrála.

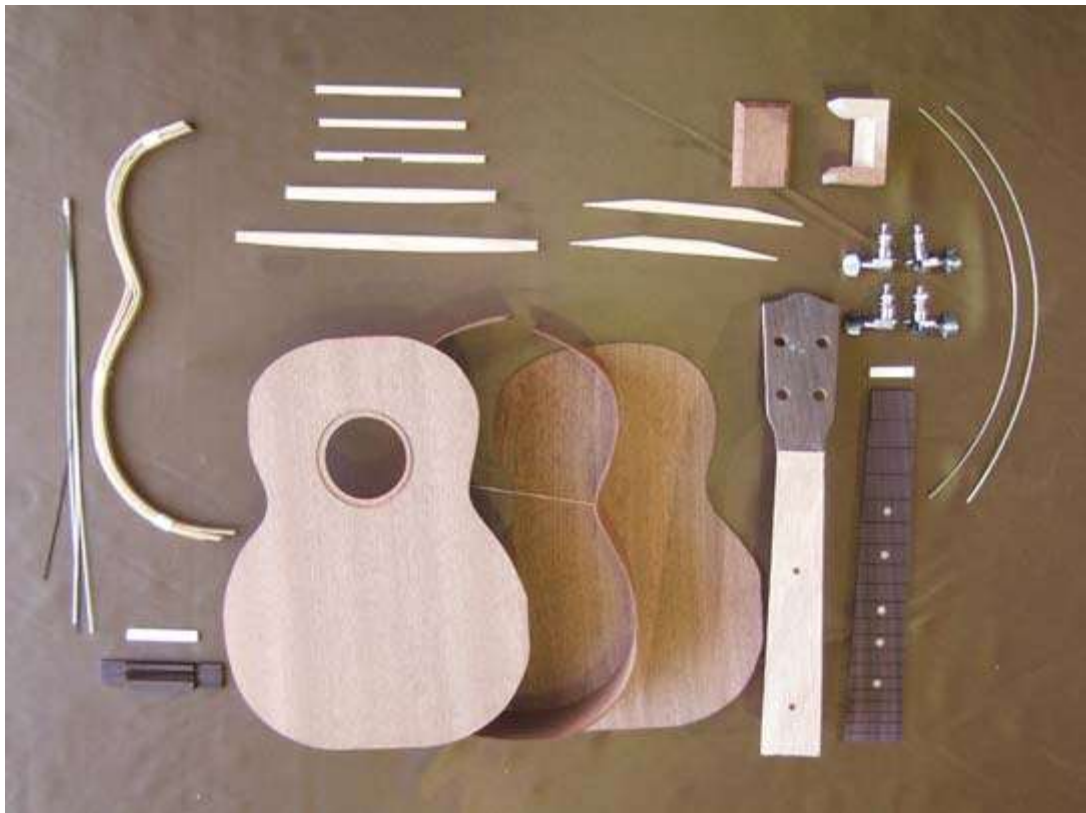
6 VÝROBA

V této části bych se rád zaobíral výrobou klasického ukulele ze dřeva a ne kopie z plastu. O tom, jak vyrobit ukulele, jsem viděl dost videí. Postup výroby je poměrně komplikovaný, a proto to pojmu trochu jednodušeji a popíšu, co je při něm nejdůležitější a na co si je potřeba dát pozor.

Především si musíme být jisti, jakou velikost a tvar nástroje chceme mít. Nejjednodušší je asi ukulele ve tvaru lomeného trojúhelníku, ale pokud se vám takový tvar nelíbí, můžete si zvolit třeba ten originální, který je asi neznámější. Připomíná tvarem kytaru, ale dá vám o něco víc práce.

Začíná se výrobou krku, do kterého se udělají díry na ladicí soustavu a na tu se potom přidělávají všechny další části. Potom se zaměříme na vrchní stranu trupu, který se vyřeže do zvoleného tvaru a udělá se do něj kolečko nebo elipsa. Boční strany jsou také ze dřeva a to se neohýbá zrovna snadno. Proto kusy dřeva namočíme na 2 - 3 dny do vody a poté je zafixujeme do správného tvaru. Potom, pokud máme trojúhelníkové ukulele, připojíme i spodní stranu. Důležité je, aby byly všechny stěny trupu dobře vyztuženy, aby při hraní a manipulaci nepraskly. Poté se připojí spodní strana a trup se přidělá ke krku, přičemž je potřeba dřevěný špalek kvůli stabilitě připevnit do trupu. Konec krku musí mít takový tvar, aby zapadal do tvaru trupu. Následně se na dostatečnou vzdálenost od krku a od otvoru přilepí kobylka. Potom se celý nástroj opatrně a důkladně nalakuje, nechá uschnout a nakonec se na něj natáhnou struny. Ty se dají koupit v různé velikosti v každém obchodě s hudebninami. S jejich výběrem se ale raději obraťte na prodavače.

Lepidlo na výrobu ukulele zvolte opravdu kvalitní, jako je Herkules, a ne vteřinové, protože když potřete spojované části vteřinovým lepidlem a spojíte je, část lepidla vyteče a vteřinové lepidlo se následně dost špatně odstraňuje. Ukulele si může s poměrně velkým množstvím námahy vyrobit kdokoli, kdo je alespoň trochu zručný, ale asi by měl umět zacházet se stroji, které jsou na to potřeba, protože pro amatéra mohou být poměrně nebezpečné. Na závěr bych každopádně řekl, že i když se vlastnoruční výroba může zdát velmi pracná, měl by každý člověk popřemýšlet nad tím, jak skvělé musí být hrát na hudební nástroj, který si sám vyrobí.

7 ZÁVĚR

Hudební nástroje provázely naše lidstvo od nepaměti, a kdyby najednou neexistovaly, stal by se svět nepochybně mnohem smutnějším místem. Při vypracovávání této ročníkové práce jsem se dozvěděl mnoho zajímavých informací a myslím, že se mi jako hráči na ukulele někdy určitě budou hodit. Osobně se nepovažuji za příliš náruživého hráče, zároveň je pro mě ale hra na ukulele skvělým občasným únikem před stresem, nebo když se jako každý potřebuji trochu uvolnit.

8 RÉSUMÉ

In my coursework, I wrote about the history and the creation of ukulele. I divided it into different kinds, described the tuning and the main parts of this musical instrument. After that, I introduced some artists who play this instrument all around the world. At the end, I attempted to invalidate thoughts, that it's easy to create one of these instruments, but in reality, it's much harder than one might guess.

9 ZDROJE

Zdroje

ANDERSON, Ben. *Ukulele krok za krokem: učebnice pro začátečníky*. Únětice: Ben Anderson, 2016. ISBN 978-80-270-0573-4.

https://www.youtube.com/results?search_query=v%C3%BDroba+ukulele

https://www.youtube.com/watch?v=Rwm_p_AcSD0

<https://www.youtube.com/watch?v=gSZX59SQFSs>

https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Lebeda

https://www.youtube.com/results?search_query=over+the+rainbow

https://en.wikipedia.org/wiki/Jake_Shimabukuro

https://cs.wikipedia.org/wiki/Israel_Kamakawiwo%27ole

https://cs.wikipedia.org/wiki/Judy_Garlandov%C3%A1

<https://www.nenudimese.cz/3787/rozhovor-ze-zpevacky-elis-mraz-se-stava-eliska-mrazova/>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukulele#Popis>

<https://kytary.cz/kytary/ukulele/>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Havajsk%C3%A9_kr%C3%A1lovstv%C3%AD

<https://ukulelko.cz/pribeh-o-ukulele/>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukulele>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukulele_-_Historie_ukulele

<https://www.youtube.com/watch?v=YyxH8lcstu4>

<http://www.manahuna.cz/manahuna/eshop/23-1-Stavebnice/-4-/5/671-Stavebnice-tenorove-ukulele>

Obrázky

<https://flightmusic.com/wp-content/uploads/2017/09/bestseller-flight-nuc310-concert-ukulele-img-02.jpg>

<http://www.do-portugalska.cz/wp-content/uploads/2015/03/0003639QY3JHUSGX-C116-F4-625x340.jpg>

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/48/Hawaii_in_United_States_%28zoom%29_%28US50%29_%28-grid%29.svg/280px-Hawaii_in_United_States_%28zoom%29_%28US50%29_%28-grid%29.svg.png

<https://gety.sk/wp-content/uploads/2018/04/ukutabs-ukulele-sizes.jpg>

<https://ukulelko.cz/wp-content/uploads/ukulele-struny-300x145.jpg>

<http://files.uke.webnode.cz/200000067-2ebc12fb7a/ukepopis.png>

<https://www.miamidadecountyauditorium.org/wp-content/uploads/2015/08/JakeShimabukuro.jpg>

<http://archives.starbulletin.com/2006/08/15/features/art1a.jpg>

<http://elismraz.cz/wp-content/uploads/2016/03/DSC02818%D0%B0-1-480x720.jpg>

http://1gr.cz/fotky/idnes/16/034/sph/VHA624b95_001416_8119302.jpg

https://media.novinky.cz/284/692844-top_foto1-mg0kh.jpg?1530653410